

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2020 ГОДИНА

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2020 г. населението на област Русе възлиза на 212 729 души, което представлява 3.1% от общия брой на населението в България и нарежда областта на 12-о място в страната по този показател.

Мъжете са 103 521, а жените – 109 208, или на 1 000 мъже се падат 1 055 жени при средно 1 065 жени в национален мащаб. В сравнение с края на 2019 г. общото население на област Русе намалява с 2 748 души, или с 1.3 %, като броят на мъжете е намалял с 1 505, а този на жените - с 1 243 (табл. 1).

1. Население в област Русе към 31.12.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо	246670	233767	231580	229784	227685	225674	223489	221336	218556	215477	212729
Мъже	119647	113905	112921	112130	111102	110278	109192	108150	106679	105026	103521
Жени	127023	119862	118659	117654	116583	115396	114297	113186	111877	110451	109208

(Брой)

И за областта е характерна тенденцията за остаряване на населението, изразяваща се основно в нарастване на дела на населението на 65 и повече навършени години.

Към 31.12.2020 г. относителният дял на лицата на 65 и повече навършени години в област Русе е 23.9% (50 862) от общото ѝ население. В сравнение с 2019 г. този дял нараства с 0.1 процентни пункта. Делът на тази възрастова група в общия брой на населението остава по-висок от средния за страната (21.7%). Процесът на остаряване е по-силно изразен при жените отколкото при мъжете. Относителният дял на жените на възраст 65 и повече навършени години към края на 2020 г. е 28.1%, а на мъжете - 19.5%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Към 31.12.2020 г. децата под 15 години в област Русе съставляват 12.8% (27 253) от общия брой на населението.

В края на 2020 г. **общият коефициент на възрастова зависимост** (отношението на лицата под 15 и на 65 и повече години на 100 лица от населението във възрастовата група 15 - 64 навършени години) е 58.0%. През 2019 г. този коефициент за областта е бил 57.6%. В градовете това съотношение е значително по-благоприятно - 54.3%, отколкото в селата - 71.7%.

Остаряването на населението в област Русе води до повишаване на неговата **средна възраст, която в края на 2020 г. достига 45.5 години** и е по-висока от средната за България (44.0 години).

Процесът на остаряване се проявява както в селата, така и в градовете, като в селата на област Русе средната възраст на населението е с 5.0 години по-висока в сравнение с тази в градовете. В градовете средната възраст на населението е 44.4 години, а в селата - 49.4 години.

В края на 2020 г. средната възраст на мъжете в областта е 43.4 години, а тази на жените - с 4.1 години по-висока (47.5 години). За страната средната възраст на мъжете е 42.2 години, а на жените - 45.8 години.

Тенденцията на остаряване на населението води до промени в неговата основна възрастова структура - под, във и над трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както остаряването на населението, така и законодателните промени в определянето на възрастовите граници при пенсиониране. За 2020 г. тези граници са до навършването на 61 години и 6 месеца за жените и 64 години и 3 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст в област Русе към края на 2020 г. е 126 168 души (табл. 2), или 59.3% от общия брой. Относителният му дял от трудоспособното население на страната е 3.0%. В сравнение с 2019 г. броят на трудоспособното население намалява с 0.1%. Сред общините в областта най-висок е относителният дял на тази категория население в община Русе - 60.9%, а с най-нисък дял е община Ценово - 51.7%.

Над трудоспособна възраст са 57 479 лица (27.0%), а под трудоспособна възраст - 29 082 лица (13.7%). В община Иваново е регистриран най-висок относителен дял на населението над трудоспособна възраст - 40.6% от общия брой, докато в община Русе този дял е 24.9%. При населението под трудоспособна възраст с най-висок относителен дял е община Бяла - 14.8%, а с най-малък дял - община Иваново със 7.5%.

2. Население под, във и над трудоспособна възраст в област Русе към 31.12

(Брой)

Години	Възрастови групи		
	под трудоспособна възраст	в трудоспособна възраст	над трудоспособна възраст
2010	32241	154604	59825
2011	29969	142308	61490
2012	29796	141546	60238
2013	29889	140374	59521
2014	30082	137771	59832
2015	29905	135941	59828
2016	29770	134243	59476
2017	29814	132163	59359
2018	29640	129962	58954
2019	29374	127520	58583
2020	29082	126168	57479

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). В област Русе към 31.12.2020 г. това съотношение е 61, или всеки 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, се заместват от 61 млади хора.

Териториално разпределение на населението

Към края на 2020 г. населените места в област Русе са 83 - 9 градове и 74 села. **Населението в градовете на областта към 31.12.2020 г. наброява 162 914 души** и представлява 76.6% от общия брой. В сравнение с предходната година лицата, живеещи в градовете на област Русе намаляват с 5 605.

В областния център град Русе в края на годината живеят общо 135 440 лица, от които 65 269 мъже и 70 171 жени. В сравнение с 2019 г. населението на града намалява с 5 791 лица.

Към 31.12.2020 г. най-голям брой население е съсредоточен в община Русе – тук живеят 153 833 лица, или 72.3% от общия брой за областта. В сравнение с края на 2019 г. броят на населението в община Русе намалява с 3 744 души.

Най-малка по брой на населението е община Ценово, в която живеят 4 740 лица, или 2.2% от общото население на област Русе.

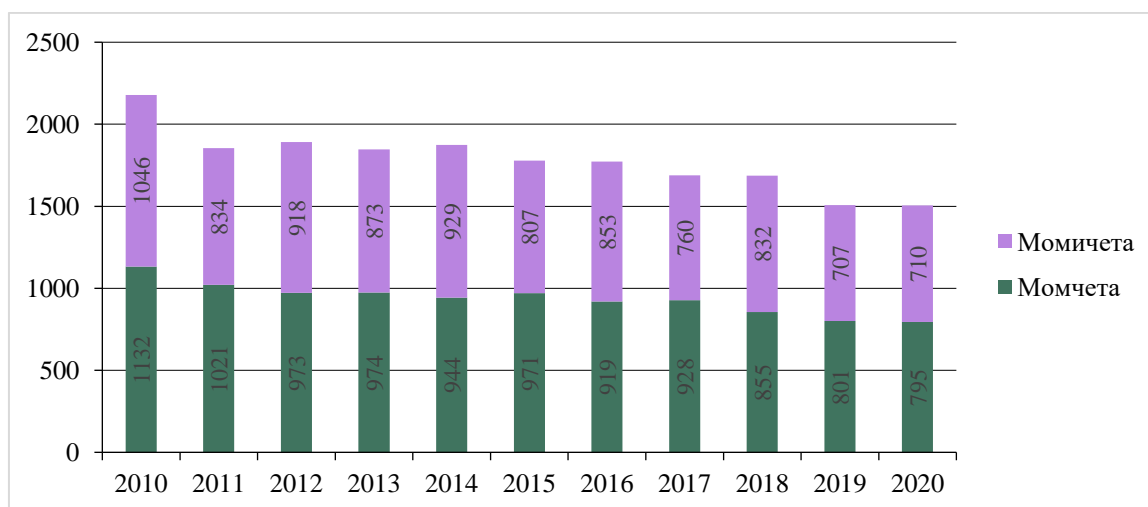
На територията на областта има 11 села с население под 200 души, а 4 са селата с по-малко от 100 жители – Беляново, Церовец, Пет кладенци и Пепелина.

Най-малкото село с регистрирани 38 жители в областта е Пепелина, а най-голямото – Николово с 2 944 души.

Раждаемост

През 2020 г. **броят на живородените деца в област Русе е 1 505** и е почти без промяна в сравнение с предходната година, когато са се родили 1 508 деца. Относителният им дял от общия брой за страната е 2.5%. **Коефициентът на обща раждаемост в Русенска област през 2020 година е 7.0‰**, като през 2019 е бил 6.9. През 2020 г. пет области са с по-нисък коефициент – Видин, Габрово, Кюстендил, Перник и Смолян, а с най-висок е област Сливен – 11.7‰.

Фиг. 1. Живородени в област Русе по години и пол

Броят на живородените момчета в областта е 795 и надвишава този на живородените момичета (710) с 85 деца.

През 2020 г. **броят на живородените извънбрачни деца в област Русе е 851**, или 56.5% от общия брой. В сравнение с предходната година относителният им дял се увеличава с 0.6 процентни пункта.

Сериозно влияние върху равнището на раждаемостта и възпроизводството на населението оказват параметрите на фертилния контингент в област Русе. Към 31.12.2020 г. броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 години) е 42 488 и спрямо предходната година намалява с 1.6%. **Тоталният коефициент на плодовитост за 2020 г. в областта е 1.34 деца** при среден за страната - 1.56 деца. С по-ниска стойност на показателя в страната са София (столица) – 1.33 и област Велико Търново – 1.25. За сравнение през 2019 г. тоталният коефициент на плодовитост за област Русе е бил 1.30 деца.

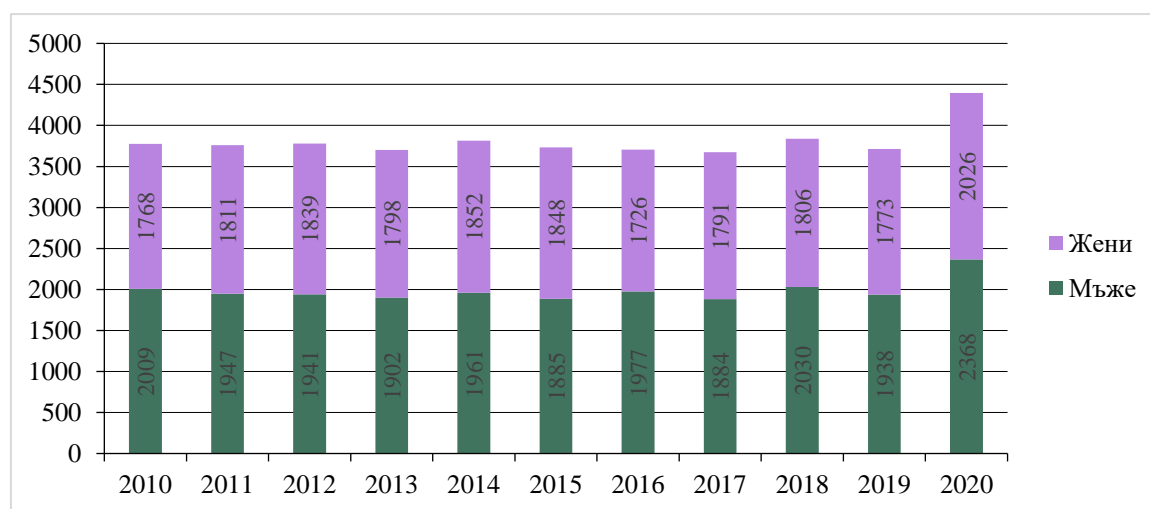
През 2020 г. **средната възраст на майката при раждане на дете за област Русе е 29.3 години**, а при раждане на първо дете - 27.5 години. Всяка трета жена в област Русе, станала майка през 2020 г., попада във възрастовата група 25 - 29 навършени години и само 7.2% от родилите през годината нямат навършени 20 години, а 0.3% са родилите жени над 45 годишна възраст.

През 2020 г. са регистрирани общо 3 мъртвородени деца при 4 за 2019 година.

Смъртност

През 2020 г. **броят на умрелите лица в област Русе е 4 394** (фиг. 2). **От тях 2 368, или 53.9%, са мъже, а 2 026 или 46.1%, са жени.** Съотношението по пол на умрелите лица е 856 жени на 1 000 мъже. Умрелите лица в градовете на област Русе са 2 980 и формират 67.8% от всички умрели лица в областта през 2020 година.

Фиг. 2. Умрели в област Русе по години и пол

Коефициентът на обща смъртност през 2020 г. в област Русе е 20.5% и се увеличава спрямо 2019 година с 3.4 процентни пункта. Смъртността при мъжете (22.7%) продължава да бъде по-висока от тази при жените - 18.4%.

Починали по пол и възраст в област Русе
(Брой)

Възраст	Общо		
	всичко	мъже	жени
Област Русе	4394	2368	2026
0 - 14	8	3	5
15 - 64	809	578	231
65 +	3577	1787	1790

Коефициентът на преждевременна смъртност, представляващ относителния дял на умрелите лица на възраст под 65 години от общия брой на умиралията, за 2020 г. е 18.6%, съответно 24.5% при мъжете и 11.6% при жените.

През 2020 год. починалите деца на възраст до една навършена година са 3 (1 момче и 2 момичета).

Коефициентът на детска смъртност в област Русе е 2.0%, а за сравнение през 2019 год. е бил 6.0%. При момчетата смъртността е 1.3%, а при момчетата - 2.8%.

3. Коефициенти на обща, детска и преждевременна смъртност в област Русе

Година	Обща смъртност - на 1 000 души от населението	Детска смъртност - на 1 000 живородени	Преждевременна смъртност - %
2010	15.2	10.1	22.7
2011	16.0	9.7	20.8
2012	16.2	7.9	20.5
2013	16.0	7.0	21.8
2014	16.7	8.5	21.5
2015	16.5	6.7	19.7
2016	16.5	6.8	20.3
2017	16.5	9.5	20.3
2018	17.4	5.9	19.8
2019	17.1	6.0	19.6
2020	20.5	2.0	18.6

Естествен прираст на населението на област Русе

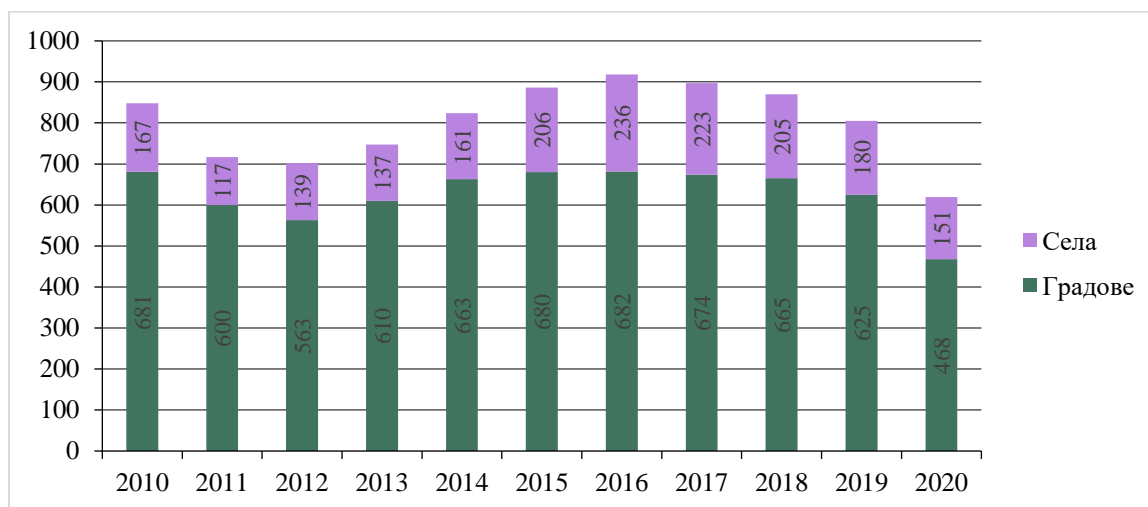
Разликата между живородените и умрелите представлява естествения прираст на населението. В ретроспективен план за доста дълъг период от време демографското развитие на област Русе се характеризира с отрицателен естествен прираст. В резултат на него през 2020 г. населението на областта намалява с 2 889 лица. Броят на мъжете намалява с 1 573, а на жените - с 1 316.

Намалението на населението, изразено чрез коефициента на естествен прираст, за 2020 г. е минус 13.5‰ при минус 10.2‰ за предходната година.

Брачност

През 2020 г. броят на сключените бракове в област Русе е 619, или със 186 по-малко от предходната година. В градовете на областта са регистрирани 468 юридически брака, или около 3/4 от всички бракове през годината (фиг. 3).

Фиг. 3. Сключени бракове в област Русе по години и местоживеене

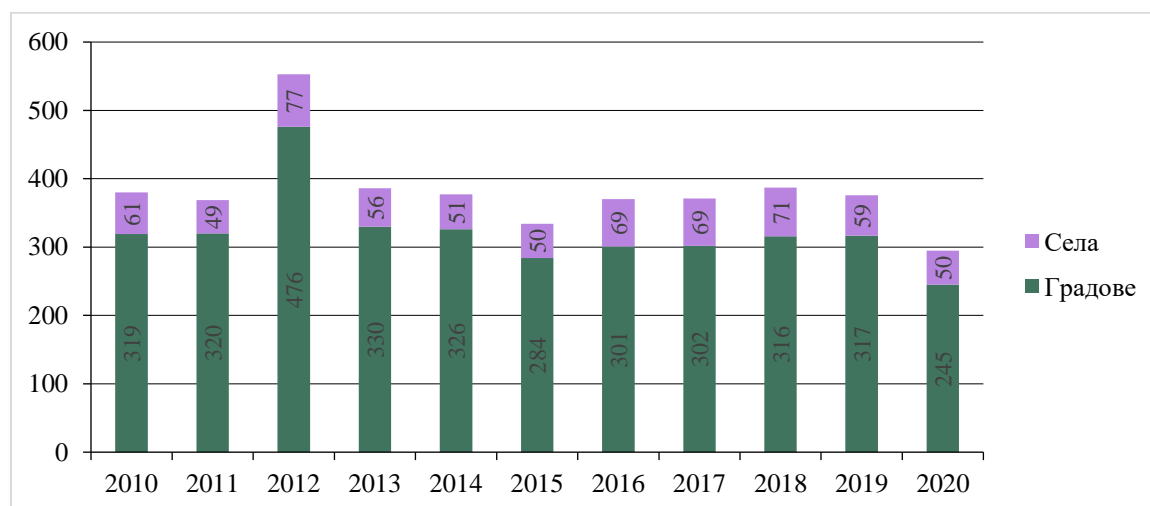

Коефициентът на брачност за област Русе през 2020 г. е 2.9‰ и намалява спрямо 2019 година с 0.8 процентни пункта. Брачността в градовете е 2.8‰, а в селата - 3.1‰. За страната общият коефициент на брачност е 3.2‰, като в градовете е 3.2‰, а в селата – 3.3 ‰.

Бракоразводност

През цялата 2020 г. в област Русе са прекратени общо 295 юридически брака при 376 за предходната година. В градовете разводите са 245, а в селата - 50 (фиг. 4).

Фиг. 4. Прекратени бракове в област Русе по години и местоживееене

За 2020 г. коефициентът на бракоразводност за област Русе е 1.4‰ при 1.7‰ за предходната година. Бракоразводността в градовете е 1.5‰, а тази в селата е 1.0‰.

Механично движение на населението, естествен и механичен прираст

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

През 2020 г. в резултат на вътрешната и външната миграция **населението на област Русе бележи ръст от 141 лица.**

Коефициентът на механичен прираст за областта е 0.7‰, а този на естествен (разликата между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението) е -13.5‰, -10.8‰ в градовете и -22.8‰ в селата. През 2020 г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст.

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Информационна система „Демография“ в Националния статистически институт.

Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирация, бракове, разводи, миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното деление на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживееене на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години.

Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.